

Короткий звіт про життя бойків

[Олена Разумєєва, студентка АП-436]

#24-25 от 16.11.2004

Одразу після літньої сесії я потрапила до наукової експедиції на Західну Україну. Здогадатися, хто мене запросив, я думаю, неважко. Ця людина відома не тільки в Харківському Політехнічному Інституті, а й в інших куточках нашої держави. М.М. Красиков, доцент кафедри етики, естетики та історії культури та директор етнографічного музею „Слобожанські скарби” ім. Г.Хоткевича, зі своїми вірними студентками подорожує по всій Україні – звичайно, з тими, у кого є потяг до вивчення української культури та відновлення традицій. Цього разу експедицію на Бойківщину організувала кафедра етнології та краєзнавства історичного факультету Київського університету ім. Шевченка. Я не етнологічний „монстр” просто поїхала з цікавості. І я не жалкувала ні секунди.

Наше перебування на Бойківщині зводилося до того, що ми бігали по навколишніх селах та лякали місцеве населення питаннями про традиції та обряди (переважно бабусь та дідусів, які ще щось пам'ятають). У кожного студента з Києва була своя тема: скотарство, вишивка, весільний обряд чи ще якась. Я такої теми не мала, але мене цікавило все і з усіх боків. Жителю Східної України, до того ж городянину, здається незвичним і загадковим усе, що є буденним для бойків.

Нас поселили в дивовижному місці біля гірської річки. Вперше за цілий день ми вдихнули чистого прикарпатського повітрячка. Господарі уже чекали зі святковою вечерею, а зранку планувався щільний графік роботи. Нашим гідом став син господарів Олесь – художник, музикант, взагалі дуже цікава людина.

Для незнайомої з етнографічними дослідженнями людини такий ентузіазм опитування стареньких бабусь виявився трохи незрозумілим. Кожен намагався відірвати собі хату з говіркою бабусею та записувати на диктофон якнайбільше інформації.

Я, звісно, пішла з Михайлом Михайловичем. У перший день ми потрапили до хати коваля в селі Бубнище. Дмитро Ількович Ярема виявився дуже привітним дідуганом. Ми спостерігали,

як він підковував коня. В свої 76 років дід Дмитро жваво бігав у кузню, підганяв підкови. Крім того, він заспівав нам коломийки та заграв на якійсь довоєнній скрипці, жакливо розладнаній, але з цікавими візерунками. На питання Михайла Михайловича, чи є у селі відьма, він відповів: „У нас шо не хата – то відьма!“. Стара спробувала знущатися з його гри на скрипці, проте дід дуже делікатно попросив її геть із хати. На перший раз виявилось достатньо.

Нам траплялися бабусі, які з радістю розповідали про минулі часи, а деяких приходилось годинами „завалювати“ питаннями.

Західноукраїнське село дещо відрізняється від східноукраїнського. Це склалося історично з тих часів, коли Україна була поділена на дві частини. Саме це село малюють в підручниках та з нього роблять декорації на виставах українських авторів. Хата огорожена тином, але можуть бути просто візуально поділені між сусідами ділянки. В селах Росії, як і на Східній Україні, невеличкі будиночки, огорожені квітчастим палісадником. На Бойківщині ж, яким би не було матеріальне становище хазяїна, хату він побудує – замок! На деяких домівках трапляються релігійні малюнки. Греко-католицька церква відрізняється від православної, тому цвинтарі на Західній Україні прикрашені яскравими квітками, що для нас дивно.

Вітаються там теж особливо: „Слава Ісусу Христу“, – кажу я дідусю з лопатою. „Слава навіки Богу“, – відповідає він. Або так: „Дай Боже щастя! – Дай Боже здоров'я!“ Так усі – знайомі, незнайомі. Снопи навіть відрізняються. Сіно там насаджують на спеціальний остріг, снопи виходять великими, довгими. Ще ми дивилися курну хату (це коли дим виходить на горище), вона одна залишилась в с. Бубнище.

Згодом наші походи в сусідні села розбавлялися поїздками в музеї, на кінний базар (приїхали пізно, тому побачили аж навіть одну конячку!), в гори на шашлики, на скелі Довбуша, вимиті океаном багато тисяч років тому, прогулянками до симпатичних водоспадиків, та знайомствами з місцевими конячками. Про поїздку по замках Львівщини треба розповісти окремо.

Напхавши нам у „Богданчик“ всілякої їжі, господарі відпустили нас у далеку дорогу. Ми побували в Жовкві, Свіржі та місці, де починався забудовуватись Галич. Жовква – це таке маленьке містечко поблизу Львова з різнокольоровими будиночками. Посеред величезної площі є місце для катувань (привітне містечко!). Нам провели цікавезну екскурсію по внутрішньому двору Жовківського замку, де тепер знаходяться офіси нотаріусів та приватних підприємців. Провештавшись по церквах різних віросповідань, ми вирішили підкріпитись. В одному з кафе ми впевнилися, що бойки – українські естонці, тому що вони морили голодом бідних студентів години дві.

Після цього наш шлях пройшов крізь Свірзький замок, де охоронник розповів цікаву легенду про зрадника, який відкрив ворота замка ворогам, його закопали по пояс у землю, і він загинув мученицькою смертю. Тепер він ніби блукає по замку. Ми переглянулись і вирішили, що цей привид лякає тільки охорону після доброї порції горілки. Взагалі-то замок за часів радянської влади намагалися перебудувати і зробити готель, тому всі величезні зали порозбивали на маленькі кімнатки. Але здалеку він виглядає схожим на справжній старовинний замок.

Вже трохи втомлені, але сповнені бажанням пригод, ми поїхали до того місця, звідки починався Галич. На великому пагорбі стоять поряд і доповнюють одна одну дві церкви: старенька і тільки-но побудована, навіюючи думки про те, що старовина тісно переплітається з сучасністю. Там зараз ведуться розкопки, і такі ж студентики, як і ми, тільки не етнологічні, а археологічні дослідники, копають вглиб історії, намагаючись дізнатися більше про минуле нашої держави.

Додому ми їхали у доброму настрої та з піснями (багато хто з киян співає у хорі).

Нашій експедиції довелося побувати ще в одному замку – Олеському. До нього веде дорога з бруківки, по якій плигають маленькі жабенята. Зараз всередині замку музей. Там не можна фотографувати, тому що спалах шкідливий для мармурових фігур, але за окремі гроші він якось сам собою „нейтралізується”. Але це не важливо, все одно всім сподобалось.

Мене особисто вразив один випадок. Учасники експедиції (крім викладачів) сиділи на вулиці за столиком. Я вже звикла до того, що всі вони дуже добре співають народні українські пісні, але коли дівчата й хлопці опівночі встали та почали співати гімн України, у мене відвалилася щелепа. Східну частину нашої держави до того не привчили.

Багато цікавого було в цій експедиції, але всього не перекажеш і не намалюєш. Це вам не фіглі! Треба брати ноги в руки та ловити між корпусами нашого університету файного викладача Михайла Михайловича, бо кожен студент, якщо захоче, може потрапити в чергову мандрівку по просторах нашої держави.